

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

ODMEVI Z GLAVNE SKUPŠČINE JUU.

—1 Kongres JUU. Kongres jugoslovanskega učiteljskega združenja v Skoplju je nadaljeval danes svoje delo v precej nemirni atmosferi zaradi močne opozicije proti sedanjemu vodstvu. Danes so bili izvoljeni poedini odbori, ki bodo predložili kongresu svoje poročilo. Odbori so bili izvoljeni z 229 (pravilno 299 op. uređ.) proti 113 glasovom. Odbor za verifikacijo mandatov je predložil verifikacijo 415 mandatov, 8 mandatov pa je osporil. (»Slovenec«, 24. VIII. 1937.)

—1 JUU se klanja patriarhu Varnavi. 22. t. m. se je zbrala v Skoplju glavna skupščina jugoslovanskega učiteljskega združenja pod predsedstvom g. Ivana Dimnika. Gospod Ivan Dimnik je v svojem otvoritvenem govoru dejal, da so se učitelji, ki se zbirajo v JUU, vedno držali načela: Brat je mio, koje vjere bio. Nato se je g. Dimnik spominjal smrti pokojnega svetniškega patriarha Varnave in dejal: »Smrt patriarha Varnave je težko prizadela carsko Skoplje, v katerem se je on udeleževal kot ena njegovih najbolj grandioznih figur. Jugoslovansko učiteljstvo je izgubilo s smrtjo Varnave svojega velikega prijatelja. Njegov izrek: Brat je mio, koje vjere bio, ki se zlasti danes prikazuje v vsem svojem pomenu in dejanski vrednosti, je našel v jugoslovanskem učitelju vedno največjega propagatorja. Narod, ki je sprejel za vzor takega velikana, kakor je Varnava, gre sigurno nasproti boljši bodočnosti.

Nato so navzočni vzklíkili slavo patriarhu Varnavi, nakar so sledili govori zastopnikov raznih društev. Ko je govoril predsednik proforskega društva Radoje Knežević, je prišlo do takega nemira, da ni mogel končati svojega govora. Nato je skupščino pozdravil pravoslavni metropolit Jožef. Volili so glavno upravo, pri čemer je 299 glasov bilo za listo dosedanje uprave, dočim je bilo za opozicijo 113 glasov. Potem, ko je metropolit Jožef blagoslovil glavno skupščino, se je naslednje nadaljevalo in je predsednik Dimnik izrazil upanje, da bo imelo čim blagosnejše sadove. (»Slovenec«, 25. VIII. 1937.)

—1 K zborovanju Slomškove družbe. »Slovenec« z dne 27. t. m. priobčuje poročilo o zborovanju Slomškove družbe, ki je bilo 21. t. m. na Brezjah. Tega zborovanja bi se niti ne dotaknili, če bi »Slovenec« ne priobčeval tako rad poročil o močni opoziciji v vrstah JUU. Čudno, da »Slovenec« močne opozicije v vrstah Slomškove družbe v svojem poročilu niti ne omenja; morda je poročilo o tem izpustil zato, da bi ž njim ne škodil zdravju bivšega referenta v prosvetnem ministrstvu Franca Erjavca, ki se zdravi nekje v Omišlju. Da, bivši referent Franc Erjavec je od svojega naporega dela, ki ga je opravljal v Beogradu, tako utrujen, da niti na božjo pot k Materi božji na Brezje ni mogel. Morda pa ni bil toliko utrujen, nego je bil preplašen zaradi obračuna od strani Slomškarjev? — Da, na glavo Fr. Erjavca se je dne 21. t. m. vsula na Brezjah tolika in taka toča, da bi bilo v interesu šolstva res vredno razmišljati (še pred začetkom šol. leta 1937/38.), kam sodi g. Erjavec. Da se o tem ne motimo, nam pričajo vzklíki Slom., ki so doneli po frančiškanski dvorani na Brezjah 21. t. m. proti vodstvu Slomškove družbe, a še posebno proti okrajnemu šol. nadzorniku Francu Erjavcu. (»Slov. narod« od 28. VIII.)

—1 »Veličasten potek skupščine JUU. »Slovenski narod« od 28. avgusta se je razpisal o zborovanju Slomškove družbe na Brezjah in ve povedati, da je v Slomškovi družbi močna opozicija. O tej opoziciji pa nihče ne ve ničesar razen »Slovenskega naroda«, ki tudi sicer večkrat sliši rasti travo. Pač pa vemo, da vlada močna opozicija v Jugoslovanskem učiteljskem združenju (JUJ), ki je te dni zborovala v Skoplju in je potekalo skrajno burno, na čemer ne morejo ničesar spremeniti od g. predsednika Dimnika samega napisana ali inspirirana poročila o veličastnem poteku tega zborovanja in patriotične fraze, s katerimi so ta poročila po navadi JNS-arske politike in žurnalistične zabeljena, da se ne bi videla raznoka, ki zija že več let v tej organizaciji, ki je popolnoma vprežena v voz fašistične unitaristične politike. Opozicija ni samo ostro napadala predsednika Dimnika in njegovo upravo, ampak je tudi delila brošure, v katerih, kakor »Jutro« samo priznava, g. Dimnika očita razsipanje in zapravljjanje. Ali je g. Dimnik te očitke z uspehom zavrnil, to je vprašanje, o katerem je treba zelo dvomiti, čeprav se mi sami v to zadevo nočemo vmešavati. Da na tem zborovanju ni vladala običajna enodušnost, kakor jo opažamo v vseh organizacijah, v katerih vlada diktatura JNS-arske unitaristične ideologije, je posneti iz velikega števila glasov, ki so jih dobili kandidati opozicije, kakor tudi iz tega, da občni zbor ni stavil nobenih resolucij, ker bi se gospodje najbrž ne bili mogli zanje zediniti. Saj je bila opozicija tudi proti več drugim predlogom večine, tako da predsednik pod neko smešno pretvezo nekega predloga sploh ni dal na glasovanje. Kako burno je potekala seja, spričuje »Jutro« samo, ko pravi, da je moral tovariš Dimnik napeti vso svojo energijo, da se »opozicijo ugnal v kozji rog«. Dobivali so kar sredi razprav ustne opomine, nekateri celo pismene. Izključiti pa si g. predsednik Dimnik vendarle ni upal nobenega, ker bi sicer prišlo do viharja, ki bi tudi g. Dimnika odpihnil v kot. Pa tudi klavrna je bila ta skupščina, kajti »Jutro« samo pove, da je opozicija nazadnje zapustila zborovanje

in šla sama zborovat v prostore banovinskega tajništva JRZ.

»Slovenski narod« pa naj prihodnjičraje pomena pred svojim lastnim pragom, nego pred pragom Slomškove družbe, ki je čvrsta in solidarna. (»Slovenec«, 29. VIII.)

—1 »Slovenec« in učiteljstvo. V nedeljski številki se je »Slovenec« sprivil nad Jugoslovansko učiteljsko združenje in še posebej nad predsednika Dimnika. Huduje se najprej, da je prišlo v javnost, kako so člani Slomškove družbe na svojem zborovanju na Brezjah napadali odsotnega Frana Erjavca, sedaj ko ni več referent ministrstva prosvete, dočim so prej odobraval njegovo delo. »Slovenec« se jezi na centralizem, toda baš njegov Erjavec je daleč preko prejšnje prakse in preko zakonskih določil centraliziral vse učiteljske zadeve v Beogradu. Pritegnil je na ministrstvo, to se pravi na sebe, neštete posle, ki jih je prej izvrševala banska uprava. O vsem tem naj se »Slovenec« razpiše, pa potem še pojasni, zakaj smo Slovenci po njegovi zaslugi izgubili eno mesto v glavnem prosvetnem svetu.

Zoločeno se je »Slovenec« razpisal tudi o učiteljskem kongresu v Skoplju. Opozicijo slika kot nekaj poseben uspeh, pač menda v želji, da bi odvrgnil pozornost članov Slomškove družbe drugam. Poročila vseh listov, tudi takih, s katerimi ima »Slovenec« nad vse prijateljske stike, pa so govorila drugače. Uprava JUU s predsednikom Dimnikom na čelu je bila sprejeta z velikimi ovacijami in je z veliko večino dobila zaupnico. Glavna skupščina ji je dala tako obsežna pooblastila, kakršnih doslej še ni dobilo vodstvo nobene stanovske organizacije. To je pač najboljši dokaz, da učiteljstvo v polni meri zaupa sedanjemu vodstvu svoje organizacije s predsednikom Ivanom Dimnikom. Dejstvo je, da je imela uprava na skupščini tritetrtrinsko večino. Tega dejstva ni mogoče zanikati, zato pa je »Slovenec« tako hud in rzburjen. (»Jutro«, 1. IX. 1937.)

—1 O skupščini v Skoplju prinaša »Domoljub« dne 1. sept. daljšo poročilo, ki ima tale zanimiv konec: ... Potem, ko je metropolit Jožef blagoslovil skupščino, se je zasedanje nadaljevalo in je predsednik Dimnik izrazil upanje, da bo imelo čim blagosnejše sadove.

—1 Čast našim učiteljem! Pod tem naslovom ponatiskuje »Slov. narod« od 3. septembra misli beograjske »Javnosti«, ki piše o učiteljskem kongresu v Skoplju: Učiteljska skupščina je brez dvoma zbudila pozornost vse naše javnosti. Enodušnost Srbov, Hrvatov in Slovencev v učiteljskih vrstah je nad vse zadovoljiva in služi v čast učiteljskemu stanu. Tako ste v Skoplju lahko videli, da na strani predsednika Slovenca, požrtvovalno deluje na splošnih stanovskih vprašanjih tako Srbi kakor Hrvati. In dočim gasilci mislijo, da niti požara ne morejo skupno gasiti, dočim so naši zdravniki mišljenja, da ne morejo niti bolnikov skupno zdraviti, dočim naši inženirji menijo, da ne morejo skupno graditi niti enega mostu, so naši učitelji pokazali, da lahko skupno vzgajajo svoj narod in da tako lahko pričakujemo srečnejša pokolenja, ker je posel učitelja za narodno bodočnost vendarle najvažnejši.

—1 Uradnikom bodo zvišane plače? V finančnem ministrstvu se pripravlja uredba o zvišanju uradniških plač. S to uredbo naj bi se vrnilo držav. uslužbencem plače kot so jih imeli pred zadnjim znižanjem, toda z nekaterimi omejitvami. Plače bodo zvišane do vseh 4. grupe II. stopnje, uradnikom v višjih skupinah pa ne. Dnevničarjem ne bodo zvišali nagrade in tudi doklad za žene ne bodo dobivali. Finančni efekt povzihanja uradniških plač bi znašal okoli 308 milijonov din letno. Uredba pride pred ministrski svet na eni prihodnjih sej. (»Slov. narod« od 1. septembra). O isti stvari so pisali tudi vsi ostali slovenski dnevnik.

—1 O potrebi zvišanja uradniških plač piše tudi »Jugoslovanski Lloyd«, ki se opira na indeks cen. Isto zadevo obravnava tudi »Mariborski večernik« od 25. avgusta v svojem uvodniku.

—1 O učiteljih je priobčil g. dr. Dinko Puc v »Slovenski besedi« od 27. avgusta uvodnik, ki nosi sledeči motto: Hočemo neodvisne in značajne učitelje naroda, ki jim moramo zagotoviti njihovo eksistenco.

Kratek izvleček: V osnovni šoli se vzgaja narod. Otrok, ki ga pokvari šola, trpi na tem vse svoje življenje. Predpogoj uspešne vzgoje je ljubezen učiteljeva do otrok. — Uspehe dosežejo le tisti, ki imajo dovolj srčne kulture, ki so sami dobri ljudje in ki so značajni. Naše učiteljstvo ima za seboj težke čase. Za beraško plačo je naučil učitelj narod čitanja in pisanja. V revščini in siromaštvu so se kovali značaj in se porajali junaki prosvete. — V naši državi se je gmotno stanje učiteljstva izboljšalo, ni pa mogla država odtegniti učiteljstva strankarskim vplivom. Kljub hudemu pritisku je ostala večina učiteljstva ponosna in značajna, kar bodi povedano učiteljsstvu v čast. Za zvišane naloge, potrebuje učitelj duševnega miru in sigurnosti, zato je zahteva po stalnosti in avtomatičnem napredovanju nad vse upravičena. Te zahteve morajo priti tudi v programe političnih strank.

—1 Celibat in svobodna ljubezen. V nekem beograjskem listu je izšel sledeči oglas:

Učiteljica, ki se zaradi amandmana o celibatu ne more poročiti, prav za prav se more, pa je nihče noče vzeti, ne zaradi njenih lepih oči, temveč zaradi njene službe, si išče zdravvega in krepkega moškega za divji zakon, po možnosti višjega uradnika, da bi bili njeni otroci iz divjega zakona preskrbljeni. Resne ponudbe je poslali pod »Idealna učiteljica« na upravo lista. (Po »Slovenski besedi« od 27. avgusta).

—1 Spor med bansko upravo in mariborsko mestno občino zaradi državne realne gimnazije. Banska uprava je dolžna za najemnino drž. realne gimnazije 544.000 din, pa noče plačati in se opira na zakon o srednjih šolah iz l. 1933, po katerem naj bi bila občina dolžna, da vzdržuje poslopje. Mestni svet je ugotovil, da se ta zakon nanaša le na privatne stavbe. Zato bo občina nastopila pravno pot. (Po »Marib. večerniku« od 27. avgusta).

—1 Prešolanje. Šolski odbor na Tezmem je odklonil nadaljnji sprejem šoloobvezne dece iz Sp. Dobrave, ki je doslej obiskovala tezensko šolo, a spada v šolski okoliš Razvanje. S tem sklepom je bilo prizadetih 112 šoloobveznih otrok. Sresko načelstvo je zdaj odredilo, da šol. odbor v Tezmem zopet sprejme deco iz razvanjskega šol. okoliša, upravna občina Hoče pa mora prispevati za vzdrževanje tezenske šole. (»Marib. večernik« od 27. avgusta).

—1 Učne knjige. Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, da se v novem šolskem letu ne smejo v šolah več uporabljati učbeniki, ki so bili odobreni pred letom 1934. (»Slovenska beseda« od 27. avgusta). »Delavska politika« z dne 28. avgusta dodaja še: Vešah so študentje knjige kar podedovali od roda do roda, pa so več znali, kot pa danes, ko imajo vsako leto nove.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje A. K. 1. Imam 15 službenih let in sem že v VII. skupini. Ali lahko napredujem v VI. skupino čeprav nimam mature, marveč samo usposobljenosti izpit?

2. Umrla mi je žena, ki je bila aktivna učiteljica. Ali pripada otroku penzija? Žena je bila v VIII. skupini.

Odgovor! Ad 1. Lahko, ako ste 3 leta v VII. skupini. Ad 2. Da, napravite prošnjo — (§ 138. u. z.)

Učiteljska tiskarna

—1 ČIM VEČ ČLANOV ZADRUŽNI-KOV ima tiskarna, tem več ima ugleda v poslovnem svetu. Radi tega in da je res last slovenskega učiteljstva, zahtevamo, naj bo vsak zaveden učitelj tudi naš zadružnik. — Na slabe gmotne razmere se ne smemo v tem primeru izgovarjati, saj lahko vplačujemo deleže v malih obrokih.

—1 Nova knjiga za telovadbo: Bajželj: Vesele ure, II. del bo kmalu izšla, naročite jo takoj, da jo boste prej dobili. Prvega dela je še nekaj v zalogi, kdor hoče imeti celo delo te za telovadbo neobhodno potrebne knjige, naj si jo takoj naroči.

—1 Vranc-Dolganov: Koncentracijski načrt letnih delovnih enot še ni oddan v tisk, ker čakamo na prednaročnike za določitev naklade. Šole, prijavite naročbe, da omogočite hitro izdajo.

—1 VSAK ORGANIZIRAN ČLAN je moralno obvezan prevzeti vsaj 1 delež Učit. tiskarne po 250 din; sreska učiteljska društva pa naj ves odvišen denar nalagajo v deležih ali vlogah.

—1 Šolarske knjižnice se premalo popolnjujejo. Naročite lepe in dobre knjige iz bogate zaloge v Učiteljski tiskarni. Cene knjigam so izdatno znižane.

—1 Novakovo: Risanje dobe šole po izdatno znižanih cenah. Naročite to delo že zaradi narodnih motivov, ki jih lahko uporabljate tudi pri ročnih delih.

—1 Dolžniki! ne čakajte na opomine in ne napravljajte stroškov sebi in tiskarni!

—1 Žirovnikove: Narodne pesmi, I. II. in III. del bi moral imeti vsak učenec. Vsak zvezek stane le 1 din.

—1 Večje šole naj naroče Pavčičeve: Mladina poje (20 din), Narod poje (30 din).

—1 Kaj je stanovska zavest? — Ako je vsak član JUU tudi zadružnik Učiteljske tiskarne!

—1 Najuspešneje nabirajo nove zadružnike pri tistih društvih, kjer društvo založi zadružne deleže, člani jih pa v obrokih odplačujejo društvu.

—1 Spomin skladatelja E. Adamiča bomo najlepše proslavili, če naročimo njegove skladbe: Sirota Jerica (28 din); 6 narodnih pesmi za moški zbor (8 din), za ženski zbor (6 din) — za mešani zbor (8 din); Otroške mladinske pesmi (40 din).

—1 UČITELJSKA TISKARNA je druga po velikosti v Sloveniji in lahko glede kakovosti dela tekmuje z vsako v državi.

—1 Ročni zapisnik, neobhodno potrebni učiteljski priručnik, v katerem so za vsakega učitelja neobhodno važna navodila, je izšel. Naklada je omejena. Naročite ga takoj, preden poide!

—1 Veliko izbiro učnih pripomočkov in učil za vse šole ima v zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne. Učila in knjige dobavlja po najugodnejših pogojih.

—1 Maroltove: Bože pravde in Narodne himne so tudi po dinarju.

—1 Flere: »Naša prva knjiga« ustreza sodobnim zahtevam, zato je v rabi skoraj na vseh naših šolah.

—1 UČITELJSKA TISKARNA je ravnokar izvršila krasno delo — Ambrožič: »Tiskarstvo«, ki uživa zelo laskavo kritiko glede vsebine in opreme. Nas zanima v prvi vrsti oprema, ker je naše delo. »Jutro«, št. 160, 13. jul. 1937.: »... Tiskarstvo, ki se je takoj uvrstila med najlepše opremljene slovenske knjige.« »Slovenec«, št. 157, 14. jul. 1937.: »... Lepa, odlično opremljena knjiga o tiskarstvu... Cena 150 din.«

Mladinska matica

—mm Poverjenike obveščamo, da izidejo redne publikacije Mladinske matice skupno s prvo številko »Našega roda« okrog 20. sept.

—mm O razstavi slovenske mladinske knjige, ki jo je priredila ob priliki pedološkega kongresa Mladinska matica, je pisalo »Jutro«: Najobširnejša in najlepša je pač razstava slovenskih mladinskih literatur, ki zavzema troje prostorov v pritličju in nudi prav nazoren, pester pregled kulturne stopnje, ki jo je dosegla mladinska knjiga pri posameznih slovenskih narodih. Reprezentativna je razstava slovenske otroške književnosti, na kateri zavzemajo posebno vidno mesto publikacije naše Mladinske matice. Tu so zbrani vsi najpomembnejši dijaški listi iz novejšje dobe, a posebna redkost je v tem delu glasilo »Mlada srca«, ki ga v svoji izvorni pisavi izdajajo gojenci zavoda za slepe v Kočevju. »Mlada srca« prinašajo pesmi, povesti in razno zabavno gradivo, ki ga prispevajo mladi slepci sami. Mladinska matica je razstavila obširen ciklus mladinskih ilustracij, ki vzorno pričajo, da je tudi ta del naše knjižne kulture na prav dostojni višini. Med ilustratorji stopajo v ospredje posebno Nikolaj Pinač, ki je zastopan z obsežno serijo risb, Maksim Sedej, ki je razstavil tudi nekaj lesorezov iz napovedane Mrzelove pravljicne zbirke »Bog v Trbovljah«, France Mihelič, ki je zastopan s prav uspešnimi risbami iz »Našega roda«, in pa Ksenija Prunkova, ki razstavlja nekaj svojevrstno srčkanih motivov.

V skromnem obsegu sta predstavljeni tudi hrvatska in srbska mladinska književnost, a posebnega zanimanja je vreden kotiček Gradiščanskih Hrvatov, ki prikazujejo nekaj svojega poljudnega tiska. Zlastno sliko umirajočega naroda nudi razstavlja lužiških Srbov, ki razstavljajo med drugim svoj Dzenik za serbski lud, »Serbske Nowiny«, ki izhajajo v njihovem kulturnem središču Budišinu. V smislu stremljenja berlinske vlade po nacionalni unifikaciji so »Serbske Nowiny« morale nedavno začeti izhajati v gotici. V posebnih oddelkih sta prikazani še češka in poljska mladinska literatura, najbolj razkošen in najlepši pa je bolgarski del. Kakor znano, je mladinska književnost pri Bolgarih na zavdanja vredni višini.

Učiteljski pevski zbor JUJ Emil Adamič

—pev. Zadnji pevski tečaj v avgustu je bil zelo dobro obiskan, le vrste drugih basov so bile nekoliko razredčene. Odbor upa, da se bodo tudi ti v polnem številu udeležili prihodnjega pevskega tečaja.

Na tečaju je študiral zbor program za jenski koncert v Ljubljani. Željo pevovodje glede študiranja programa doma, naj vzamejo vsi člani zbora resno na znanje, da se ne bo po nepotrebnem trudil s posameznimi malenkostmi.

K zboru je pristopilo šest novih moči, prijavljajo pa se še vsak dan nove.

Na tečaju je članstvo razpravljalo o spominskem radio-koncertu za pokojnim predsednikom prof. E. Adamičem, ki se bo vršil v mesecu decembru t. l. Ob tej priliki bo na stopil mešani zbor, moški zbor, ženski zbor in članica zbora tov. Fanči Štrukelj s samospevi iz Adamičeve zbirke. Moški zbor je prejel že tozadevne potrebne note.

Priprave za ureditev periodično glasbenih priručnikov so že v teku. Članstvo zbora naj pošlje po dogovoru svoje programe, skladbe, besedila, deklamacije in glasbene prizorčke. Odbor bo kar je lepega in dobrega objavil v glasbenih priručnikih.

—pev. Prihodnji pevski tečaj bo 15. 16. in 17. oktobra t. l. Te dneve naj člani zbora upoštevajo pri razpreditvi svojega dela. Tečaj bo predzadnji pred koncertom in je strogo obvezen za vse članstvo.

—pev. Apel na tovariše. Učiteljski pevski zbor vabi tovariše z dobrimi glasovi — posebno druge base — da pristopijo k zboru. Prijave sprejema UPZ, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

—pev. Vse starejše pevce, ki ne sodelujejo več pri zboru, prosí arhivar UPZ, da čimprej vrnejo note, ki jih imajo še doma. Zaradi teh not trpi zborova blagajna, trpi pa tudi redno delovanje pevskih tečajev. Note pošljite na UPZ, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.